

Hoe ecobewust zijn de Nederlandse ziekenhuizen?

Ziekenhuizen vervuilen het milieu enorm. Gelukkig kun je ook als individu al veel doen om minder te verspillen.

Wat kunnen wij als individu doen op het operatie kwartier/complex?

Hoe staat het met ons individueel milieu bewustzijn?

Tekst: dr. L. Fossion, uroloog, Máxima Medisch Centrum, Eindhoven/Veldhoven.

Zuinig omgaan met materiaal en energie hoeft niet ten koste te gaan van de kwaliteit van zorg. Toch wordt in ziekenhuizen en in de gezondheidszorg in het algemeen nog erg weinig aan het milieu gedaan. Wij produceren met onze ziekenhuizen in Nederland meer dan 100.000 ton afval per jaar. Om nog maar te zwijgen van al het medische afval uit praktijken van huisartsen, tandartsen, paramedici en uit zelfstandige behandelcentra.

Het is niet genoeg dat ziekenhuizen jaarlijks een milieurapport afleveren en beschikken over een afvalbeleid en instructies over afval sorteren. Dit dient te worden gekoppeld aan bewustwording van het personeel. Hoe staat het met ons milieubewustzijn?

[subhead]Individueel acties

Tegenwoordig wordt iedereen gevraagd om zijn steentje bij te dragen aan een kleinere afvalberg en minder grondstoffenverbruik. Niet alleen thuis, ook op de OK kun je je inzetten om milieu en geld te besparen. Kleine, individuele handelingen kunnen milieu-efficiënt en winstgevend afvalbeleid op de OK al bevorderen.

Wat kunnen wij als individu doen op het operatiecomplex? Denk aan het beperken van de afvalberg op onze OK's door:

- dure materialen niet standaard te openen als deze niet altijd wordt gebruikt;
- niet te pas en te onpas steriele materialen te gebruiken; denk aan de grote, dure afdeksets bij functieonderzoeken die vaak a priori niet steriel zijn (cystoscopieën, katheterisatie, hechtingen op de SEH...);
- afval beter sorteren. Goed sorteren van alle afval kan leiden tot 5 à 7 procent risicohoudend afval in plaats van de huidige 10 à 15 procent. Zo kunnen de kosten voor verwerking drastisch omlaag.
- zuinig te werken en verspilling te voorkomen; denk aan het gebruik van hechtdraad, afdek materiaal et cetera; een chirurg moet leren goed te opereren in plaats van allerlei dure gadgets te gebruiken die geen kwalitatief verschil maken. En van dure disposable materialen bestaan vaak herbruikbare varianten.
- de kraan tijdens het wassen te sluiten.

Wat kunnen wij als OK-team doen met de afval?

- Alternatieve verwerkingsmogelijkheden voor afval te benutten, bijvoorbeeld door afval eerst te laten steriliseren door de eigen CSA, om het vervolgens als bedrijfsafval in plaats van risicohoudende afval te laten verwerken;
- afval beter sorteren, ver-en bewerken, slimmer opslaan en vernietigen.

Opleiding

Ook de opleiding van chirurgen en operatieassistenten zou kunnen bijdragen aan een

schoner milieu. Bij het aanleren van nieuwe technieken moeten we steeds milieubewust te werk gaan. Een bekwaam chirurg met een goede opleiding kan bij wijze van spreken met mes en vork opereren.

Dit zien we bijvoorbeeld in Frankrijk, het mekka van de laparoscopie. Daar verrichten de urologen een laparoscopische radicale prostatectomie, een van de moeilijkste laparoscopische ingrepen, met laparoscopische klem en schaar. Goedkoper en milieuvriendelijker/energiezuiniger kan niet! In het mekka van de consumptiemaatschappij, de Verenigde Staten, hebben ze daar een robot van 1,7 miljoen euro voor nodig omdat ze niet gewend en niet opgeleid zijn om laparoscopisch te werken.

Ziekenhuisbreed

Wat valt er op ziekenhuisniveau te doen voor het milieu? Volgens adviseur René Lamphen kan een ziekenhuis veel kosten besparen door slim met afval om te gaan. In een interview met *OK Magazine 3-2010* vertelde hij dat medisch afval 1300 à 1500 euro per ton kost. Bedrijfsafval kost 240 euro per ton. De boodschap is duidelijk: verminder risicohoudend afval levert een forse besparing op.

Volgens de heer D. Reinders is het belangrijk dat de OK- en zorgmanager bij het afvalbeleid betrokken zijn, net als de managers van de resultaatverantwoordelijke eenheden (RVE's) en de ADR-veiligheidsadviseur (ADR=Accord Européen relatif au transport international des marchandises Dangereuses par Route). Daarnaast zou het platform Milieubarometer (Milieu Platform Zorgsector) de 130 daarbij aangesloten zorginstellingen kunnen helpen om hun milieu beleid te optimaliseren.

Eigenlijk moet iederéén bij het milieu betrokken worden. Milieucoördinatoren, maar ook arbocoördinatoren, facilitaire en logistieke managers, de directie en het personeel in de zorg zelf moeten de handen ineenslaan om de afvalberg van de zorg binnen de perken proberen te houden.

Concreet kan dit bijvoorbeeld leiden tot de volgende maatregelen:

- detectoren plaatsen op alle kranen, zodat geen water meer verspild wordt bij het wassen van de handen;
- detectoren plaatsen die verlichting, computers et cetera om 17 uur automatisch uitdoen of in stand-bystand zetten;
- op producten steeds de kostprijs vermelden zodat het personeel zich realiseert hoeveel een instrument of set kost;
- energie-efficiënte oplossingen op bedrijfsniveau toepassen (bv. zonnepanelen plaatsen op het dak van het ZH);
- low-flowtoiletten met geassisteerde luchtdruk tijdens het doorspoelen;
- ledverlichting en spaarlampen plaatsen;
- thermostaten met sensoren plaatsen zodat ruimtes alleen worden verwarmd bij aanwezigheid;
- toiletpapier, flessen, blikjes, hout et cetera recyclen.

Geïnspireerd? Meer nuttige informatie is te lezen op de website van het European Institute for Medical Waste: www.medwastecontrol.com.